

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

בפני כב' השופטת אספרנצה אלון

התובעים
עזבון החסויה
ע"י ב"כ עוה"ד ע' דוידוב ו/או א' אביעד

נגד

הנתבעים
1. עזבון האפוטרופוס המנוח
2. אשת האפוטרופוס המנוח
3. בן האפוטרופוס המנוח
כולם ע"י ב"כ עוה"ד פ' מנאע
הנתבע 3- רק
בתמ"ש 8520-10-09

פסק דין

1
2 אח בכור מתמנה בהסכמה כאפוטרופוס על גופה ורכושה של אחותו, אלמנה ואם ל- 4 ילדים,
3 שסבלה שנים רבות ממחלת נפש. האח, הנו בן דודו של בעלה המנוח, דמות מוכרת ומכובדת
4 בקהילה, שהיה מעורב בחיי המשפחה, עוד בחיי האב. החסויה וילדיה העריכו והעריצו אותו, הוא
5 היה להם כאב ומיניו כאפוטרופוס על אמם היה אך טבעי להם ובהסכמתם.
6 לאחר פטירתו מונתה הבת כאפוטרופוסית לאמה, החסויה. אז נתחוו כי האפוטרופוס לא דיווח על
7 כספי המענק והפיצויים שקיבלה החסויה בסך של כ- 1,000,000 ש"ח, העביר כספי החסויה לחשבונו
8 הפרטי ובהמשך כילה כספים אלה.
9 במסגרת פסק הדין תיבחן השאלה האם, כטענת התובעים, האפוטרופוס השתמש בכספי החסויה
10 לטובתו ולרווחת משפחתו, או האם העביר כספים אלו לחסויה לצרכיה ולצורכי הילדים, כטענת
11 הנתבעים, ואם יוכיחו התובעים טענתם- האם על עזבון האפוטרופוס ו/או על רעייתו להשיב כספים
12 אלו ואם כן- מה גובה ההשבה; כן תיבחן השאלה בדבר דמי שימוש של הזכות הציבורית ושוויה
13 והאם יש לחייב נתבע מס' 3, זה שמכר את הזכות הציבורית לצד ג', בהשבת הכספים.

רקע -

14
15
16 1. החסויה הייתה נשואה לפלוני ואם ל- 4 ילדים, אשר סבלה ממחלת נפש והייתה מטופלת
17 מאז 1980 (להלן: "החסויה"). עד למות בעלה, שנהרג בתאונת דרכים בשנת 1996, במסגרת
18 שירותו כאיש שירות הביטחון (להלן: "האב המנוח") טיפל בעלה בענייניה ולא מונה לה
19 אפוטרופוס.
20
21 2. ביום 30/9/1997 הגיש אח החסויה בקשה להתמנות כאפוטרופוס על גופה ורכושה של
22 אחותו וכן ביקש לשלול את כשירותה המשפטית. החסויה ביקשה שבנה, התובע מס' 2,
23 יתמנה כאפוטרופוס עליה.
24 שירותי הרווחה המליצו על מינוי הדוד ולמינויו הסכימו גם כל הילדים, שהיו אז בוגרים.
25

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

3. ביום 01/03/1998 מינה כב' הנשיא דאז- א' קיטאי, את האח, הדוד, כאפוטרופוס לגופה ורכושה של החסויה. כך נכתב בצו המינוי: -
- "לאחר עיון בבקשה שהוגשה ולאחר שלא הייתה התנגדות לבקשה, ואחרי ששוכנעתי כי החסויה אינה מסוגלת לדאוג לענייניה ולטפל בהם ושיהיה רצוי וצודק למנות לה אפוטרופוס על מנת לנהל את רכושה ולהשגיח על ענייניה של החסויה. אחרי שניתנה הסכמה של הנ"ל, ועיינתי בתסקיר של פ. סעד, החלטתי למנות את מר נ. כאפוטרופוס על גופה ורכושה של החסויה.
- באשר לאפוטרופסות על הגוף, תהא מסוייגת כך:
- באם תזדקק החסויה לפעולה כירורגית חריפה (כגון: ניתוח משמעותי, קטיעת איבר, חו"ח וכיו"ב) יהא צורך לקבל הסכמת החסויה עצמה, ובהעדר הסכמה, ניתן יהא לפנות לבית המשפט.
- כמו כן מצווה על האפוטרופוס הנ"ל למסור דין וחשבון על הנהלת רכושה של החסויה הנ"ל ועליהם להגיש חשבונות לאפוטרופוס הכללי לבדיקה כל אימת שידרש לכך.
- כמו כן מצווה על האפוטרופוס הנ"ל לקבל אישור בית המשפט לייצג את החסויה הנ"ל בפעולות המנויות בסעיף 47 לחוק הכשרות והאפוטרופסות תשכ"ב-1962." (להלן: "צו המינוי" ו/או "האפוטרופוס", בהתאמה)
4. בית הדין הרבני הדרוזי נתן צו ירושה לעיזבון האב המנוח. מכוח צו הירושה ירשה החסויה מחצית מהעיזבון והילדים – המחצית השנייה (כל ילד - 1/8). מנכסי העיזבון הוחרגה הזכות הציבורית להפעלת מונית, אשר יוחדה לחסויה ולבן- התובע 2, בחלקים שווים.
5. על פי הסכם פשרה משנת 1998 התחייב משרד הביטחון לשלם פיצויים, מענק חד פעמי, בגובה של מיליון ש"ח ליורשי האב המנוח (להלן: "כספי המענק").
- משהב"ט העביר את כספי המענק לחשבון נאמנות שפתח בא כוחם של התובעים והחסויה. עוה"ד העביר לכל אחד מהילדים סך של 70,000 ₪ ובמצטבר - 280,000 ₪, בהמשך משך עוה"ד סך של 21,110 ₪.
- ביום 04/11/1998 העביר עוה"ד לאפוטרופוס סך של 700,000 ₪ לחשבון נאמנות שפתח האפוטרופוס לטובת החסויה בבנק הפועלים (להלן: "חשבון הנאמנות"). בחלוף כחצי שנה (11/05/1999) משך האפוטרופוס מחשבון הנאמנות סך של 600,000 ₪ והעבירם לחשבון הפרטי באותו בנק ובאותו סניף (להלן: "החשבון הפרטי").
- האפוטרופוס משך כספים במזומן מחשבון הנאמנות וביום 28/01/2000, בחלוף כשנה וחודשיים מיום פתיחתו, סגר האפוטרופוס את חשבון הנאמנות.
6. החשבון הפרטי שימש את האפוטרופוס לניהול משק ביתו. לחשבון הפרטי הופקדו משכורתו מעבודתו ממשרד החינוך, קצבת ילדים מהביטוח הלאומי עבור משפחתו וכן חויב

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 חשבונו הפרטי בחיובים חודשיים וקבועים עבור ביתו שלו- החזרי הלוואות שוטפות,
2 משכנתאות, טלפון, תשלומים עבור ביטוח בריאות, חיים ורכב, כרטיס אשראי, קופות
3 חולים ועוד.
4
- 5 7. ביולי 2001 שילמה חברת הביטוח "אבנר" פיצויים לעיזבון האב המנוח בסך של 320,000 ₪
6 (להלן: "כספי הפיצויים"). כספי הפיצויים הועברו תחילה לבת (תובעת מס' 3) והאחים –
7 ארבעת הילדים קיבלו סך של 85,000 ₪. היתרה, בסך של 235,000 ₪ - יועדה לחסויה
8 והועברה ביום 03/07/2001 לידי הדוד- האפוטרופוס. האפוטרופוס הפקיד גם כספים אלו
9 בחשבונו הפרטי.
10
- 11 8. בדוחות לאפוטרופוס הכללי, לא דיווח האפוטרופוס כי החסויה קיבלה מענק (1,000,000 ₪)
12 וכן לא דיווח את חלקה בכספי הפיצויים (שחלקה בהם היה 235,000 ₪). האפוטרופוס ציין
13 כי לחסויה זכויות מכוח ירושה במקרקעין- בית האב המנוח בו היא מתגוררת, זכות
14 למחצית מהזכות הציבורית במונית, תוכנית חיסכון ע"ס כ- 6,700 ₪ ע"ש החסויה בבנק-
15 חשבון נאמנות על שמה וכן חשבון שאליו מופקדת קצבת הנכות שמקבלת החסויה מהמוסד
16 לביטוח הלאומי.
17
- 18 9. האפוטרופוס הלך לעולמו ביום 09/02/2008 וניתן בביה"ד הדרוזי צו ירושה מכוחו הוכרזה
19 הנתבעת 2 כיורשת על פי דין של עזבונו.
20
- 21 10. התובעת מס' 3, מונתה תחילה כאפוטרופוס זמני לגופה ורכושה של אמה, החסויה (צו מינוי
22 09/02/2008 ע"י כב' הנשיא דאז- א' רקס) ובהמשך- ביום 22/10/2008 מונתה הבת במינוי
23 קבוע לגוף ורכוש של החסויה.
24
- 25 11. בית המשפט אישר לבת (האפוטרופוס החדשה) להגיש התביעות בשם החסויה. ביום
26 10/08/2010 נפטרה החסויה. ארבעת ילדיה, התובעים, הוכרזו כיורשיה ובהתאם תוקן כתב
27 התביעה.
28 הנתבע 1 הינו עיזבון האפוטרופוס.
29 הנתבעת 2 הינה אלמנתו והיורשת החוקית של האפוטרופוס לפי צו הירושה מבית הדין
30 הדרוזי מיום 10/3/2008.
31
- 32 **טענות התובעים בתביעה הכספית ע"ס 1,776,611 ₪ (תמ"ש 8468-10-09)**
33 12. התביעה הראשונה היא תביעה כספית ע"ס 1,776,611 ₪- השבת כספי החסויה ממשرد
34 הביטחון- 700,000 ₪ בערכם ביום בו הועבר הסך לאפוטרופוס- 4/11/98, וכספי הפיצויים

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 מחברת ביטוח "אבנר" – 235,000 ₪ בערכם ביום העברתם לאפוטרופוס- 3/7/01. סך כל
2 הכספים נכון למועד הגשת התביעה- 1,776,611 ₪.
3
- 4 13. לטענת התובעים, התברר להם כי מי שהיה אמון על נכסי אמם, מי שקיבל אמון מלא מהם
5 ומי שחשבו שיעשה הכל למען טובת אחותו החסויה, בגד באחותו וגזל את נכסיה. התברר כי
6 האפוטרופוס נטל לידי את כספי החסויה - ממששהב"ט ומכספי הפיצויים ועשה בהם כבשלו
7 לצרכיו ולרווחת משפחתו. התברר גם כי לצורך ביצוע הגזילה לא היסס האפוטרופוס להגיש
8 דוחות כוזבים לאפוטרופוס הכללי, תוך שהוא מעלים את עובדת קבלת כספים אלו ומבלי
9 שביקש ואף לא קיבל את רשות בית המשפט למכירת הרישיון למוניית. האפוטרופוס לא
10 יידע את האפוטרופוס הכללי אודות מכירת הזכות וגורל התמורה שהתקבלה ממכירתה.
11
- 12 14. לטענת ב"כ התובעים, עוה"ד דוידוב ואביעד, עדות הבת (התובעת מס' 4), עדות מרגשת
13 וקוהרנטית שמשקפת את ארבעת הילדים, יתומים, שאיבדו את אביהם בגיל צעיר, נותרו
14 עם אם חולה שנדרשה לטיפול ילדיה ועתה גילו כי מי שבטחו בו כל השנים בגד בהם בעבור
15 תאוות כסף (עמ' 20 שורות 17-26 לפרוטוקול) ובכך גזל את רווחת החסויה ומנע את
16 בטחונה הכלכלי.
17
- 18 15. עיון בדפי תנועות הבנק של חשבוננו הפרטי של האפוטרופוס מגלה דפוס פעולה קבוע- הסך
19 של 600,000 ₪ השייך לחסויה מופקד בפקדון בחשבוננו הפרטי. כמעט מדי חודש נעשית
20 "שבירה/פירעון" של הפיקדון ויוצאים ממנו כספים באלפי שקלים לחשבון העו"ש הפרטי
21 של האפוטרופוס; האפוטרופוס מושך חלק מכספי הפיקדון ואת היתרה מפקיד שוב
22 בפיקדון, עד לשבירתו הבאה וכך- חוזר חלילה- בכל חודש וחודש- הפקדון נסגר, נפתח,
23 נמשך חלק ממנו והיתרה- מופקדת שוב.
- 24 כך, לטענתם, ביום 24/01/2000, כ-6 חודשים ממועד העברת הכספים לחשבון הפרטי של
25 המנוח, עמד הפיקדון על סך של 408,837.50 ₪. בחלוף שנה, ביום 30/01/2001 עמד הפיקדון
26 על סך של 249,077.11 ₪. ביום 08/06/2001 עמד הפיקדון על סך של 156,174.83 ₪ בלבד.
27 ביום 03/07/2001 הפקיד האפוטרופוס את השיק שמסרה לו התובעת 3 בסך של 235,000 ₪
28 בגין הפיצויים מחברת הביטוח "אבנר". סכום זה נוסף ליתרת הפיקדון הקיימת, כך שביום
29 27/07/2001 עמד הפיקדון על סך של 310,012 ₪ לאחר שבאותו חודש משך המנוח כספים
30 רבים מהפיקדון. ביום 28/12/2001 עמד הפיקדון על סך של 169,237.21 ₪. ביום
31 11/12/2002 עמד הפיקדון על סך של 16,673.73 ₪. ביום 22/01/2003 נפרעה כל יתרת
32 הפיקדון לחשבון העו"ש של האפוטרופוס ובכך סיים לכלות את כספי החסויה משני
33 המקורות: כספי המענק ממשרד הביטחון וכספי הפיצויים מחברת הביטוח, לטובתו.
34
- 35 16. לטענת התובעים, תקופה קצרה לאחר שכילה את כל כספי החסויה, החל האפוטרופוס
36 להסתבך כספית. כבר בחודש יוני 2003 החל הבנק לסרב לכבד שיקים שמשך האפוטרופוס

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 על החשבון, בשל "אין כיסוי מספיק". כעבור זמן מה הוגבל חשבון האפוטרופוס, ומחודש
2 פברואר 2004 כבר לא נמשכו שיקים על החשבון. הבנק החזיר הוראות קבע כדוגמת החזר
3 המשכנתא לבנק ירושלים ובחודש ספטמבר 2004, עוקל חשבון המנוח לפי צו מלשכת
4 ההוצאה לפועל.
- 5
- 6 17. לטענת התובעים, האפוטרופוס הפר את חובת הנאמנות החלה עליו בהיותו אפוטרופוס
7 לרכושה של החסויה ושלוחה כדין. האפוטרופוס ידע היטב כי הילדים סומכים ובוטחים בו
8 ובמעשיו ומכאן שחלה עליו חובת נאמנות מוגברת. לא הייתה להם כל נגיעה ו/או ידיעה
9 לכספי החסויה ולזכויותיה.
- 10 האפוטרופוס לא גילה את הפעולות שביצע בנכסי החסויה, מסר דיווחים כוזבים באשר
11 לניהול נכסיה והעביר את כספיה לחשבונו הפרטי. האפוטרופוס הפיק לעצמו ולקרוביו
12 (רעייתו וילדיו) טובת הנאה מנכסי החסויה ופעל תוך סתירה בין נאמנותו לחסויה ולנכסיה
13 לבין טובת ההנאה שלו ושל קרוביו.
- 14
- 15 18. לטענת ב"כ התובעים, האפוטרופוס חטא לתפקידו ולא קיים את הוראות חוק הכשרות
16 המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962 (להלן: "חוק הכשרות") - לא דאג לענייני החסויה
17 (הפר את סעיף 39 לחוק הכשרות) לא נהג לטובת החסויה כדרך שאדם מסור היה נוהג
18 בנסיבות העניין (הפר את סעיף 41 לחוק הכשרות), לא שמר את כספי החסויה ולא החזיקם
19 והשקיעם כדרוש (סעיף 50 לחוק הכשרות). האפוטרופוס לא הגיש פרטה מלאה אודות נכסי
20 החסויה ולא הגיש דוחות תקופתיים מלאים לאפוטרופוס הכללי (הפר את סעיפים 51 ו-53
21 לחוק הכשרות) ולא קיבל את אישור בית המשפט מראש לפעולתו - מכירת הזכות
22 הציבורית (סעיף 47 לחוק הכשרות).
- 23
- 24 19. לטענת ב"כ התובעים, על האפוטרופוס חלות ההוראות הכלליות לפי חוק הנאמנות,
25 תשל"ט-1979 (להלן: "חוק הנאמנות") ובפעולותיו ומעשיו הפר האפוטרופוס את חובת
26 הנאמנות (ראה בהרחבה סעיף 53 ו-81 לסיכומי התובעים וההפניות המאוזכרות שם- ש'
27 כרם, חוק הנאמנות, תשל"ט - 1979 (מהדורה שלישית), עמ' 110-111, מאמרו של פרופ' א'
28 ברק "ניגוד אינטרסים במילוי תפקיד", משפטים י', 11, ת"א (מחוזי - ת"א) 2107/09 אריה
29 קולבר נ' מאיר אלעזר (טרם פורסם)).
- 30
- 31 20. לטענת ב"כ התובעים, האפוטרופוס חרג מהרשאה שניתנה מכוח צו המינוי, הפר שורה של
32 חובות חקוקות שמקורן בדיני השליחות, דיני הנאמנות, דיני הנזיקין, דיני עשיית עושר ולא
33 במשפט (ובהרחבה- סעיפים 54-58 לסיכומי התובעים).
- 34

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 לטענת ב"כ התובעים האפוטרופוס ידע על חובתו להפריד בין נכסיו האישיים ובין נכסי
2 החסויה. בתחילה הוא אף פתח לטובת החסויה חשבון נאמנות נפרד, שאליו הועברו כספי
3 המענק ממשהב"ט, ומתוך כוונה לגזול כספים אלו העביר את הכספים מחשבון הנאמנות
4 לחשבונו הפרטי. האפוטרופוס ידע גם על חובתו לדווח על נכסי החסויה ועל חובתו להגיש
5 דוחות תקופתיים, אך במודע ובמתכוון העלים קיומם של כספי המענק וכספי הפיצויים
6 (נספח 16 לת/3). הצהרת האפוטרופוס בדוחות כי לחסויה אין כספים ורכוש מלמדת על
7 כוונת האפוטרופוס לגזול כספים אלו ולהסתירם, כפי שבפועל עשה.
8
- 9 לטענת ב"כ התובעים, לא זו בלבד שהאפוטרופוס העלים את כספי החסויה מידיעת
10 האפוטרופוס הכללי והכניסם לחשבונו הפרטי, אלא גם הוא מנע מהחסויה ומהילדים רווחה
11 כלכלית. החסויה וילדיה חיו בצניעות רבה. הכנסתה היחידה של החסויה הייתה מקצבת
12 המוסד לביטוח לאומי וכן מחצית מההכנסות מהשכרת המונית (כ- 750 ₪ בחודש עד שנת
13 2001 שהעביר לה הבן "ס").
14 כל אימת שפנו הילדים בבקשה לקבל עזרה כספית מהדוד, האפוטרופוס, השיב להם כי לא
15 ניתן לעשות שימוש בכספי החסויה אלא למקרים רפואיים חריגים (ניתוחים והשתלות
16 שאינם ממומנים על ידי קופת החולים) או לאחר הגיעה של החסויה לגיל פנסיה (ראה עדות
17 הבת "ל", בעמ' 45 שורות 10-17, בעמ' 48 שורה 21 ועמ' 49 שורה 8 לפרוטוקול וכן עדות
18 הבת "ע" עמ' 18 שורות 25-27).
19 לסיכום נקודה זו- נטען כי כל אחד מהילדים עבד למחייתו ופרנסתו מאז שסיים את
20 לימודיו התיכוניים ופרט לסך של 15,000 ₪ למימון הקייטרינג בחתונת הבת וסכום של
21 4,000 ₪ לצורך השתתפות בשיפוץ בית החסויה- לא העביר האפוטרופוס כספים לחסויה.
22 עדות הילדים הייתה אחידה ומוצקה ולא נסתרה.
23 ביחס לעדותה של הנתבעת 2 כי האפוטרופוס נתן כספים לבת "ל" כל תקופת לימודיה
24 בחיפה- עדות זו אינה רלוונטית מאחר ואינה רלוונטית לתקופת המינוי- הבת "ל" למדה עוד
25 בחיי אביה, היינו, ככל שניתנה עזרה, הרי שהיא ניתנה טרם מינויו של הדוד כאפוטרופוס
26 (עמ' 71, שורות 24-28 לפרוטוקול).
27
- 28 לטענת התובעים לא הוכח שהאפוטרופוס הוציא כספים עבור החסויה ולטובתה, ואף לא
29 הוכח כי העביר כספים לילדיה התובעים. מנגד, הנתבעים הודו כי הם חיו ברמת חיים
30 גבוהה במשך שנים רבות (עמ' 53 שורות 13-15, סעיף 14 לת/3- תצהיר האישה, עמ' 72
31 שורות 11-17).
32 ההסתבכות הכלכלית שהאפוטרופוס ומשפחתו נקלעו אליה – הגבלת חשבון בנק, נקיטת
33 הליכים בהוצאה לפועל וחילול צ'קים – אינה, כטענת הנתבעים, בשל התדרדרות מצבו
34 הבריאותי ואף לא פרישתם מעבודתם, אלא רק בשל כך שכילו את כספי החסויה- כך ניתן
35 ללמוד מציר הזמנים.
36

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 לטענת התובעים, נטילת רכושה של החסויה לשימושו הפרטי של האפוטרופוס, אשתו ובני
2 משפחתו אינו המקרה הראשון שבו פעלו האפוטרופוס ואשתו במרמה לצורך קבלת כספים
3 לכיסם. כך, גם קיבלו משכנתא מבנק ירושלים בהסכם 'למראית עין' וקבלת הטבות שלא
4 כדין. פרשת המשכנתא מבנק ירושלים מובילה למסקנה כי הם לקחו משכנתא לצורך שיפוץ
5 ביתם ובניית הקומה השלישית, החזרי המשכנתא שולמו מתוך חשבוננו הפרטי של
6 האפוטרופוס אשר אליו הופקדו כספי החסויה; האפוטרופוס ואשתו לא בחלו באמצעים
7 ולא נרתעו מלשקר- לערוך הסכם פיקטיבי ולזייף חתימות קרוביהם (האחות והגיס) על מנת
8 לזכות במשכנתא בתנאי זכאות שאין הם זכאים להם. הנתבעת אינה אמינה, לא ניתן לקבל
9 דבריה וגרסתה (ר' סעיפים 95-102 לסיכומי התובעים).
- 10
- 11 **אחריות הנתבע 1- עיזבון האפוטרופוס המנוח** - לטענת התובעים, אחריות העיזבון היא
12 אחריות ישירה למעשי האפוטרופוס. הנתבע 1 חב בחובה ישירה להשיב את מלוא הכספים
13 והנכסים השייכים לחסויה ואשר הופקדו בידי הנאמנות. במעשי הנתבע התקיימו יסודות
14 עוולת הגזילה (סעיף 52 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]) המחייבים אותו לפצות את הנתבעים
15 בגין הנזק שנגרם להם, שהנו שווי הגזילה, יסודות ההתעשרות שלא כדין על חשבון החסויה
16 ואחריות נאמן לנכס שבנאמנות. העיזבון חב בעד הנכסים שגזל - כספי החסויה והרישיון
17 להפעיל מונית - והן בפירות והרווח שהפיק מנכסים אלו- הריבית שזכתה על החשבון
18 הפרטי, השימוש שנעשה ברישיון להפעלת מונית מיום שהתקבל בידי האפוטרופוס ועד
19 למכירתו לצד ג'.
- 20
- 21 **אחריות הנתבעת 2- האלמנה** - לטענת התובעים, האלמנה הנה היורשת היחידה של עזבון
22 בעלה. היא ירשה את זכויות בעלה, האפוטרופוס, בבית המשפחה בישוב וכן זכויות ברכב
23 המשפחתי. לטענת התובעים, הנטל להוכיח את שווי העיזבון חל על היורש. כאשר האלמנה
24 טוענת כי הזכויות שקיבלה "אינם מגיעים ל- 5% מסכום התביעה" (סעיף 4 להגנתה) היה
25 עליה לעמוד בנטל זה. עיזבון המנוח כלל את בית המגורים, הבנוי מ- 3 קומות, כשבכל קומה
26 דירת מגורים אחת. שתי הדירות התחתונות במבנה היו שייכות לאפוטרופוס מכוח ירושת
27 הוריו. הדירה השלישית נבנתה על ידי האפוטרופוס ורעייתו (נתבעת 2) מכספי ההלוואה
28 מבנק ירושלים, בשנת 1984. מכאן, עזבון האפוטרופוס כלל את מלוא הזכויות בשתי
29 הדירות וכן מחצית מהזכויות בדירה השלישית- היינו, 2.5 דירות מגורים.
- 30
- 31 לטענת התובעים, אחריותה האישית של הנתבעת 2 קמה גם מכוח חזקת השיתוף והעובדה
32 שנהנתה מכספי הגזילה (ראה ת.א. (מחוזי ת"א) 2380/02 **דנה סוזאיב נ' ידן מכנס (אסיר)**
33 **ונילי מכנס** (1/1/2012)).
- 34 האפוטרופוס הפקיד את כספי החסויה לחשבוננו הפרטי, אולם חשבון זה שימש לניהול משק
35 הבית המשותף. הם לא ניהלו הפרדה רכושית, ההפך מכך (עמ' 70, שורות 14-23). העובדה

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

1 כי בחלק מתקופת הנישואין ניהלו חשבונות בנק נפרדים נבעה מהטבות שזכו להם בבנקים
2 השונים מתוקף עבודתם במשרד החינוך.
3 מכאן, לטענת התובעים, על הנתבעת 2 להשיב את כספי הגזילה מכוח חזקת השיתוף ואף
4 מהטעם שהיא חבה בהשבתם, מאחר ונהנתה מהם.
5

טענות הנתבעים בתביעה הכספית ע"ס 1,776,611 ₪ (תמ"ש 8468-10-09)-

7 האפוטרופוס היה איש מכובד, בעל תואר שני במדעי המדינה, עבד כמורה וכמפקח במשרד
8 החינוך, מרצה ללשון והספרות הערבית וסופר מוכר. אדם מכובד, נאמן ומסור, ומעולם לא
9 היה שולח יד לכספים אשר אינם מגיעים לו.
10 לטענת הנתבע מס' 2, משיכות המזומן מחשבון הבנק היו מיועדים לתובעים ו/או לחסויה
11 ולא לשימוש האישי של האפוטרופוס או למשפחתו- הדבר מנוגד לאופיו. אמנם אין
12 ביכולתה לתת הסברים לגבי הכספים ו/או חלוקתם, שכן בעלה, האפוטרופוס, הוא היחיד
13 שיכול היה לתת הסבר לכך.
14

15 האפוטרופוס לא היה צריך לשלוח יד לכספי החסויה, מאחר והוא קיבל מספר משכורות,
16 אשתו וילדיו עובדים והיו להם הכנסות רבות מכוחן חיו ברמת חיים טובה. בשל כשל
17 כלייתי, ומאחר ולא היה ביכולתו לממן השתלת כליה, נפטר האפוטרופוס לאחר שסבל סבל
18 רב. עם פטירתו הותיר את רעייתו, הנתבעת מס' 2 ואת ילדיו שקועים בהלוואות שניטלו
19 מחשבוננו הפרטי, משכנתא וחובות רבים בתיקי הוצאה לפועל השונים. נתבע מס' 3 אף פנה
20 להליכי פשיטת רגל.
21

22 הנתבעים טוענים כי על פי סעיף 126-127 לחוק הירושה תשכ"ה- 1965 (להלן: "חוק
23 הירושה") אחריות היורשים הינה בגובה נכסי העיזבון בלבד ואין לתבוע מעבר לכך.
24 הנתבעת 2 ירשה מהאפוטרופוס את מחצית הבית בו היא מתגוררת היום ופרט לרכב מסוג
25 טויוטה, שנת ייצור '92, שבבעלות כלתה ואשר שווי סך של כ- 5,000 ₪ אין לה נכסים
26 נוספים. את הבית ירש האפוטרופוס מאביו. בקומה הראשונה התגוררה המשפחה
27 (האפוטרופוס ורעייתו- הנתבעת 2), הבן "פ" (הנתבע מס' 3) שיפץ את הקומה השניה
28 והתגורר בה עם אשתו וילדיו והבן "ש" שיפץ את הקומה האחרונה- קומת הרעפים,
29 ומתגורר בה עם אשתו וילדיו. שיפוץ הדירות נעשה מכספי הילדים.
30 **לטענת הנתבעים שווי מחצית הזכויות בבית אינו מגיע ל- 5% מסכום התביעה.**
31

32 טענת התובעים כי במענה לפנייתם לקבלת כספים עבור החסויה השיב להם כי האפוטרופוס
33 הכללי אינו מתיר להשתמש בכספים אלו, אלא לאחר שתגיע החסויה לגיל 60, או במקרה
34 של צורך טיפולי מיוחד, היא טענה מהותית אשר עלתה לראשונה רק בתצהירי עדות
35 ראשית.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 אל מול טענה זו עומדת גרסתם של התובעים כי הם פנו אל האפוטרופוס לקבל כספים
2 למימון חתונתה של התובעת 4. תשובתיהם של האחים היו שונות- ראה תשובת הבת אל
3 מול תשובת האח ותשובת הבת. עדותם אינה מתיישבת עם טענותיהם. יתרה מזאת, רמת
4 החיים של הילדים, התובעים, אינה מתיישבת עם הכנסותיהם, כפי שהצהירו. כל אחד
5 מהילדים דיווח על השתכרות דלה (כ- 2,500-3,000 ₪), בעוד שהוצאותיהם גבוהות-
6 הוצאות לימודים, הוצאות נסיעה ללימודים, שיפוץ הבית, הוצאות נסיעה של אמבולנסים
7 או מוניות ספיישל לדיאליזה עבור האם, הוצאות סיעודיות, בניית בית נוסף של הבן "ס"
8 (התובע מס' 2), חתונתה של הבת "מ" (התובעת מס' 1) והוצאות מחיה והשאלה הנשאלת –
9 מאיפה מימנו התובעים את כל ההוצאות הנ"ל?
10
11 האפוטרופוס העביר לתובעים כספים רבים בהזדמנויות שונות ולא, כטענתם, כי הם קיבלו .32
12 רק סך של 15,000 ₪ למימון הקייטרינג בחתונתה של התובעת מס' 4, או 30,000 ₪ בתשובה
13 לחקירה הנגדית (ראה עדות הבן "ס", עמ' 33, שורות 21 ואילך) וכן 4,000 ₪ עבור הטיח,
14 שגם בעניין זה הייתה עדות התובעים לא אחידה- האם החיפוי החיצוני (הטיח) בוצע בבית
15 החסויה או בביתו של התובע 2 (ראה עמ' 24 שורה 26 אל מול עמ' 36 שורה 15).
16 אין זה סביר שהבן "ס" (התובע 2) שילם לגרושתו 100,000 ₪, נשא בתשלום שכר הלימוד,
17 עזר לאמו והשלים בניית ביתו ממשכורות זעומות שלו ושל אישתו ומהלוואה בסך של
18 45,000 ₪ בלבד. כן אין זה הגיוני שהתובעת 3 תרכוש מכספה רכב שעולה 75,000 ₪, ללא
19 הלוואות וללא יתרת חובה.
20 רמת החיים שניהלו הילדים מלמדת כי הם ניהלו רמת חיים גבוהה (חוג הריקוד, רכב שעלה
21 75,000 ₪, חסכוניות, בניית בית ועוד) וזאת לא ממשכורותיהם, אלא מתוך כספים שקיבלו
22 מידי האפוטרופוס.
23 ב"כ הנתבעים מצביעה על ההבדלים בעדויות הילדים לעניין חלוקת ה- 85,000 ₪ שהייתה
24 אמורה הבת "ל" לחלק לאחיה בחלקים שווים. עדותם העלתה כי כל אחד מהם קיבל
25 15,000 ₪ בלבד.
26
27 עוד טוענים כי לפי סעיף 55 לחוק הכשרות, האפוטרופוס היה רשאי להחזיר לעצמו את .33
28 ההוצאות שהוא הוציא במילוי תפקידו מנכסי החסוי והאפוטרופוס, בהיותו אישיות
29 מכובדת ואשר דאג לאחותו לא ביקש כספים אלו.
30
31 כעולה מהדוחות שהגיש האפוטרופוס לאפוטרופוס הכללי עולה כי הוא שילם עבור המטפלת .34
32 לצורך רחצה, אוכל והשגחה על החסויה, הסיע את החסויה לבדיקות מדי חודש במרפאות
33 סיוע נפשי, בדיקות, בית חולים רמב"ם, מרפאות חוץ בנהריה וכן הוצאות בגין טיולים,
34 ביקורים וכיו"ב.
35

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

1 הנתבעים טוענים כי העיזבון אינו אישיות משפטית. העיזבון הוא מונח מילולי בלבד ובתור
2 שכזה עיזבון אינו אישיות משפטית שיכולה לתבוע או לנקוט בהליך משפטי. סעיף 122 לחוק
3 הירושה מחייב את התובע לתבוע את יורשיו של המנוח ועל כן, יש לדחות את התביעה כנגד
4 העיזבון.

5
6 לנתבעת מס' 2 אין כל אחריות כלפי התובעים. היא לא שיתפה פעולה עם טענת הגזל הנתבעת
7 והמוכחש. כספים אלו הועברו לחסויה ולילדיה בהזדמנויות שונות ואין היא אחראית
8 לפצות הנתבעים או להחזיר להם כספים רק בשל היותה רעיתו של המנוח. לעניין זה
9 מסתמכת ב"כ הנתבעים, עו"ד מנאע פאטמה על פסק דין 2380/02 (מחוזי ת"א) **דנה סוזאיב**
10 **נ' ידין מכנס ונילי מכנס** מיום 1/1/12.
11 לא הוכח כי הנתבעת 2 נהנתה מכספי החסויה, לא הוכח כי אלו הועברו אליה ולא הוכח כי
12 היא לקחה שקל אחד מכספים אלו.

דין:

13
14
15 מינוי אפוטרופוס מהווה פגיעה בזכות יסוד של אדם- בזכותו לחירות, לאוטונומיה, לשוויון,
16 לקניין ולכשרות משפטית.
17 המטרות שמבקש מינוי האפוטרופוס להבטיח הן **אך ורק** להבטחת טובתו של חסוי ולא לכל
18 מטרה אחרת.
19 על כוחו הרב של האפוטרופוס ראה ע"א 4377/04 **גל הורן הולצברג נ' אביבה מירז** סב (2)
20 661 (להלן: "**פרשת הולצברג**"):-

21 **"...הכוח הנתון בידי של האפוטרופוס רב. הוא שולט על ענייניו של החסוי**
22 **ומנהלם, ולעיתים רבות קיימים יחסי קרבה בינו לבין החסוי. אופיו זה של**
23 **הקשר, המתאפיין ביחסי כוחות בלתי שוויוניים ובהפקדתו של אחד על ענייניו**
24 **של האחר, מצדיק כי נבחן אותו מתוך הנחה כי מדובר במערכת יחסים**
25 **שיסודותיה תלות ואמון של החסוי באפוטרופוס, בשיקול דעתו ובדאגתו הכנה**
26 **לענייניו של החסוי (ראו גם: על"ע 2156/93 פלוני נ' הוועד המחוזי של לשכת**
27 **עורכי הדין בתל אביב, פ"ד מח (2) 177, 181 (1994)). דא עקא, הכוח הרב**
28 **שבידו של האפוטרופוס עשוי לעורר חששות וספקות בשני הקשרים עיקריים:**
29 **האחד, כי יבקש להפיק טובה לו או לאחר מהכוח שניתן בידו ולא יביא לנגד**
30 **ענינו אך את טובת החסוי. השני, כי יפעיל שיקול דעת מוטעה בניהול ענייניו**
31 **של החסוי באופן שיגרום לו נזק כבד ויפגע ברווחתו. מטעמים אלה ביקש**
32 **המחוקק להבטיח את האינטרסים של החסוי על דרך הגבלת חופש הפעולה**
33 **של אפוטרופוס. הגבלה זו, על ידי חיובו של האפוטרופוס לפנות ולקבל את**
34 **אישור בית המשפט בטרם יבצע פעולות שונות בענייניו של החסוי...**

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

1 המחוקק מכיר גם בכך שהקרבה והנגישות אל כספים ונכסים של אחר,
2 היכולת לפעול לגביהם על פי שיקול דעתו הבלעדי של האפוטרופוס, עלולים
3 להביאו לידי מצב בו שיקולו לא יהיו אובייקטיביים, למצב בו לא תינתן לטובת
4 החסוי הבכורה והבלעדיות שצריך להיות לה, אלא הוא יבקש להפיק רווח – לו
5 או לאחר – מנכסים אלה. במצב זה חוטא האפוטרופוס לתפקידו...

6 כאשר לאפוטרופוס עניין אישי בדברים מתעורר החשש כי אין התמונה
7 המוצגת לבית המשפט מלאה ושלמה או שהיא מוארת באור אחר (ראו, הגם
8 שבהקשר אחר: ע"א 614/84 הנ"ל, בעמ' 236) ...

9 מקום שמנהל אדם את ענייניו של זולתו מחויב הוא לפעול מתוך שיקול דעת,
10 אמון ונאמנות. אין הוא יכול לעשות בנכסי זולתו כבשלו אלא מחויב הוא לפעול
11 לטובת האינטרסים של זולתו, תוך שהוא פועל למענם, ולמענם בלבד, מבלי
12 שהאינטרס האישי שלו או של אחר יילקח בחשבון כאינטרס משמעותי (א'
13 ברק "ניגוד אינטרסים במילוי תפקיד" משפטים י (תש"ס) 11. להלן: ברק –
14 ניגוד אינטרסים). כך גם ביחסי אפוטרופוס-חסוי.

15
16 .38 הבת "ע" היטיבה בעדותה לתאר את עוצמת הפגיעה והאכזבה :-

17 "קודם כל חונכנו לכבד את המבוגרים, את המשפחה, וכשאבא שלי נפטר אני
18 מאוד קיבלתי אותו באופן אישי ואת כל המשפחה שלי. הייתי בת 16 כשאבי
19 נפטר. מאוד כיבדנו אותו מאוד אהבנו אותו ועד היום אנחנו אוהבים למרות מה
20 שקרה ומה שהוא עשה, מבחינתנו הוא היה אבא שני מאז שאבי נפטר ובחיים
21 שלנו לא היינו מסוגלים לחשוב שהוא מסוגל לפגוע באמא שלי, שהיא אחותו,
22 ולא רק זה. פה מדובר בכסף מהדם של אבא שלי וזה כסף שהיה מיועד לאשה
23 שהיא חסרת ישע. אשה מאוד חולה, אישה חסרת ישע שחולה פיזית ונפשית,
24 חולה סכיזופרנית והייתה מטופלת אצל פסיכולוג, לא הייתה כשירה לתפקד
25 והוא היה מודע למצב הבריאותי והנפשי שלה ואנחנו היינו יתומים וזה היה
26 כסף מהדם של אבא שלי שמיועד לה ולילדים יתומים. מי היה חושב שדוד
27 שלי, שכל כך אהבנו וכיבדנו אותו היה מסוגל לחשוב על לעשות כזה דבר לאמא
28 שלי? במיוחד כשהיינו תמימים ויחסית מאוד צעירים. אהבנו אותו ולא חשבנו
29 פעמיים כשמינינו אותו כאפוטרופוס. אהבנו אותו יותר מכל הדודים, הוא היה
30 איש ציבור ידוע ומכובד ולא חשבתי לרגע שהוא מסוגל לעשות דבר כזה לאמא
31 שלי ובגלל זה הפקדנו בידו את זה בידיעה שלא יעשה דבר כזה בחיים, במיוחד
32 לא לאחותו חסרת הישע." (עמ' 20, שורות 26-13 לפרוטוקול מיום 29/2/12)

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 בפן העובדתי אין מחלוקת כי האפוטרופוס לא דיווח לאפוטרופוס הכללי על כספי המענק
2 (מיליון ₪) וכספי הפיצויים שחלקה של החסויה בהם 235,000 ₪ (קרן). בכך הפר
3 האפוטרופוס את צו המינוי אשר חייבו להגיש דין וחשבון על רכושה של החסויה :-
4 **"כמו כן מצווה על האפוטרופוס הנ"ל למסור דין וחשבון על הנהלת רכושה של**
5 **החסויה הנ"ל ועליהם להגיש חשבונות לאפוטרופוס הכללי לבדיקה כל אימת**
6 **שיידרש לכך."**
7
8 כן הפר האפוטרופוס את סעיף 44 לחוק הכשרות :
9 **"44. הוראות בית המשפט**
10 **בית המשפט רשאי, בכל עת, לבקשתו של האפוטרופוס או של היועץ המשפטי**
11 **לממשלה ע"י הלשכה המשפטית משרד הרווחה והשירותים החברתיים לממשלה או**
12 **בא כוחו או של צד מעוניין ואף מיזמתו הוא, לתת לאפוטרופוס הוראות בכל עניין**
13 **הנוגע למילוי תפקידיו; וכן רשאי בית המשפט, לבקשת האפוטרופוס, לאשר פעולה**
14 **שעשה."**
15
16 האפוטרופוס לא השקיע את כספי החסויה כמתחייב על פי החוק ובכך הפר את חובתו מכוח
17 סעיף 50 לחוק הכשרות :-
18 **"50. השקעות**
19 **כספי החסוי, במידה שאינם דרושים לצרכיו השוטפים, חייב האפוטרופוס**
20 **להחזיקם או להשקיעם כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות באחד**
21 **הדרכים שקבע לכך שר המשפטים בתקנות או בדרך שהורה בית המשפט."**
22
23 יוער כי בהמשך תוקן החוק (תיקון תשמ"ה) לעניין הגשת פרטה (סעיף 51) והוראות באשר
24 לשומת נכסים (סעיף 52) והגשת דוחות (סעיף 53). תיקונים אלו באו לאחר צו המינוי, אך
25 תקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות (סדר הדין וביצוע), התש"ל – 1970 (להלן :
26 **"התקנות"**) הרלוונטיות לענייננו, חייבו את האפוטרופוס להגיש פרטה ודוחות אודות
27 שוויים הכולל של נכסי החסוי (תקנה 10 (א) ו- (ב) לתקנות), סעיף 14 לתקנות מחייב את
28 האפוטרופוס לנהל פנקסים לפי הכללים המקובלים באופן שיאפשר עריכת דין וחשבון כספי
29 ופירוט הנכסים והחובות (תקנה 14 (א)) וכן רישום שוטף של ההכנסות וההוצאות- לגבי כל
30 הכנסה לפרט מקורה ולגבי כל הוצאה – ייעודה (תקנה 14 (ב) לתקנות) ועל האפוטרופוס
31 להקפיד על קיום אסמכתא לכל הוצאה והכנסה, חוץ מסכומים קטנים שלפי הנוהג אין להם
32 קבלות (תקנה 14(ג)). האפוטרופוס לא מילא אף אחת מהוראות אלו וכן לא החזיק את כספי
33 החסויה בחשבון מיוחד ונפרד על שמה ובכך הפר את תקנה 15 לתקנות, בדבר פתיחת חשבון
34 נפרד.
35

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 טענת הנתבעים כי, כספי החסויה שהיו מופקדים בחשבוננו הפרטי שימשו את החסויה
2 לצרכיה ולצרכי ילדיה היא טענה כללית שלא נתמכה בכל אסמכתא ואף לא צויינה בדוחות
3 שהגיש לאפוטרופוס הכללי. טענה זו אין בה די ובוודאי שאין בה כדי להכשיר את התנהלות
4 האפוטרופוס. נהפוך הוא. מהלכיו- תחילה פתיחת חשבון נאמנות עבור החסויה, הפקדת
5 כספי המענק בשווי של 700,000 ₪ לחשבון הנאמנות ובחלוף חצי שנה- העברה של 600,000
6 ₪ (בערכי נובמבר '98) לחשבוננו הפרטי והפקדה נוספת של כספי הפיצויים שקיבלה החסויה
7 בסך של 235,000 ₪ (בערכי יולי 2001)- מובילים למסקנה כי האפוטרופוס התכוון להעלים
8 כספים אלו מידיעת האפוטרופוס הכללי, למנוע אפשרות לפיקוח ובקרה על כספי החסויה,
9 מתוך כוונה לעשות בכספים אלו כבשלו. יודגש, מדובר בסכומי עתק (במצטבר 825,000 ₪,
10 קרן) - הן בערכים של אז (2001 ו- 1998) והן ביחס לעתודות הכלכליות המצומצמות שהיו
11 לחסויה ולילדיה.
12
- 13 ניתן לסכם ולומר כי כל פעולותיו של האפוטרופוס הן פעולות שאפוטרופוס מסור לא היה
14 נוהג בנסיבות העניין. רצף פעולותיו מלמד כי הוא הפר את סעיף 41 לחוק הכשרות :-
15 **"במילוי תפקידו חייב האפוטרופוס לנהוג לטובת החסוי כדרך שאדם מסור**
16 **היה נוהג בנסיבות העניין"**
17
- 18 עוצמת הפגיעה והתדהמה ("רעידת אדמה" כלשון ב"כ התובעים) מתחזקת כאשר מדובר
19 באפוטרופוס שהנו בשר מבשרה של החסויה וכמי ששימש לתובעים כאב. מתסקיר עו"ס
20 המועצה המקומית מיום 30/7/1996 עולה כי האפוטרופוס היה דמות מוכרת ומכובדת
21 לתושבי המקום, מעורב בחיי הקהילה, שימש כמפקח במשרד החינוך והתרבות ומבוסס טוב
22 מבחינה כלכלית:
- 23 **"הנ"ל אדם בוגר, אקדמאי, בעל שם ודמות ידועים היטב, עם רקע משפחתי**
24 **חיובי, מגלה אחריות ואכפתיות כלפי אחותו ובניה, נמצא בקשר חיובי ומתמיד**
25 **איתם ומביע נכונות לשמש עבורה כאפוטרופוס.**
26 **לאור כל האמור אנו רואים במר "נ" "ח" כאדם שיכול לשמש כאפוטרופוס**
27 **עבור אחותו גב' "א.ח" בהיותה זקוקה לכך. "** (תסקיר עו"ס המועצה המקומית
28 מיום 30/7/1996)
29
- 30 גם תסקיר המועצה המקומית מא (הלשכה לשירותים חברתיים) מיום 9/12/1997, המליץ
31 על מינויו של האח לשמש כאפוטרופוס על רכושה וגופה של החסויה :-
32 **"לסיכום-**
33 *** מר "נ" אח בכור של "א", דבר שיש לו בנפרד משקל בתרבותנו הערבית.**
34 *** מר "נ" קרוב משפחה ובן דוד של הבעל המנוח כך שהוא מקובל גם על שאר**
35 **בני המשפחה (אחים של המנוח).**

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 * מר "נ" מעורב בחיי המשפחה גם מלפני מות האב והינו דמות חיובית בחיי
2 "א" וילדיה ומקובל עליהם.
3 לכן ולאור כל הנ"ל היני ממליצה על מינוי מר "נ.ח" כאפוטרופוס של "א" על
4 רכושה ועל גופה.
5 בענין הרכוש: בדקתי עם המשפחה ונודע לי שיש להם את מספר המונית שהנו
6 רכוש של הבעל המנוח, בדרתי לגבי אדמות, "ס" ציין שהאדמות עדיין רכוש
7 של דודיו, אחים של אביו ואביו המנוח והם לא חולקו ביניהם. המשפחה גרה
8 בדירה שהייתה בבעלות הבעל ובני המשפחה."
9
10 כלפי חוץ – הסביבה והקהילה - הפגין האפוטרופוס יחס דואג לאחותו החסויה ולילדים .47
11 היתומים. גם כלפי פנים, בתוך המשפחה, האמינו היתומים והחסויה כי האפוטרופוס חפץ
12 בטובתם ושומר על זכויותיה של החסויה. בפועל המציאות הכתה בהם. האפוטרופוס, הצד
13 החזק, ניצל את האמון והכוח שניתן לו במסגרת תפקידו כאפוטרופוס על רכושה של
14 החסויה, לטובתו האישית עת העלים קיומם מהאפוטרופוס הכללי, נמנע מלדווח עליהם,
15 הפקיד הכספים בחשבונו, השתמש בהם כבשלו ובעברו עד שכלה אותם.
16
17 התרשמתי מכנות עדותם של התובעים ומאמינותם. החסויה חיה בצניעות, התקיימה .48
18 מקצבת הביטוח הלאומי, ומעזרת ילדיה שחיו עימה. צניעותם, חריצותם ומסירותם לאמם
19 נגעה לליבי (עדות הבת "ע", עמ' 16, שורות 20-29 ועמ' 17, שורות 1-2 לפרוטוקול מיום
20 29/2/13 ועדות הבת "ל", החל מעמ' 46, שורה 22 ואילך, לפרוטוקול מיום 04/04/12).
21
22 לעומת מצבם של התובעים, נראה כי משפחת האפוטרופוס הורגלה לרמת חיים גבוהה, זאת .49
23 ניתן לראות מעדותה של התובעת "ל":
24 **"ש. את אומרת שבזבזו כל התקופה.**
25 **ת. לאורך כל התקופות וכולם ראו שהם הוציאו על מותרות ומכונניות חדשות**
26 **למרות שלדעתי המשכורות של שניהם לא היו מספיקות, גם החתונות היו**
27 **ראוותניות"**
28 (שורות 12-15, עמ' 53 לפרוטוקול 4/4/12)
29
30 כך גם ראה עדותה של הנתבעת 2:
31 **"ש. בסעיף 14 את מספרת לנו שכולכם עבדתם כל השנים ושהיתה לכם רמת**
32 **חיים גבוהה והכל בסדר?**
33 **ת. מתני זה? היה לנו פעם. כשאתה אומר רמת חיים גבוהה, זה לא רמת חיים**
34 **גבוהה, זה רמת חיים באיכות טובה. שמרנו על חיים באיכות טובה."**
35 (שורות 11-14, עמ' 72 לפרוטוקול מיום 15/5/12)
36

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

ומעדותו של הנתבע 3 :

ש. אתה אומר שחייתם ברמת חיים גבוהה.

ת. בהתחלה, שנות ה-90 כי אבא שלי היה מפקד במשרד החינוך, היה אחראי

על כל מיני דברים במשרד החינוך.

...רמת חיים גבוהה זה אם חסר לך משהו ואתה צריך...בגדים טובים, נעליים

טובות, על זה אני מדבר".

(שורות 17-29, עמ' 60 לפרוטוקול 15/5/12).

50.

הנתובעים הודו כי במהלך השנים העביר להם האפוטרופוס כספים- לצרכי חתונת הנתובעת 4 ("ע"י) סכום הנע בין 15,000 ₪ - 30,000 ₪ וכן סך של 4,000 ₪ לשיפוץ בית החסויה ו/או בית הבן "ס". הנתבעים טוענים כי מדובר בסכומים הגבוהים לאין שיעור. בסיכומיהם תמהים הם כיצד יכלו הנתובעים לנהל רמת חיים (גבוהה, לטענתם), ללמוד ולסייע לאמם ממשכורות נמוכות שקיבלו אלא אם קיבלו מהאפוטרופוס כספים- אני דוחה גרסתם.

ראשית, טענתם לא גובתה בכל אסמכתא ואין זכר להוצאה זו בדוחות שהוגשו לאפוטרופוס הכללי. שנית, סך של 100,000 ₪ שנשארו בחשבון הנאמנות של החסויה והאפוטרופוס העבירם לחשבוננו הפרטי, אני מייחסת כי הועברו לחסויה ו/או לצרכים מיוחדים של ילדיה, וזאת, על אף שאין חפיפה בין המועדים למשיכת הכספים מחשבון החסויה לבין האירועים הנטענים (חתונה, שיפוץ בית ועוד). הנתבעים הוכיחו כי 35,000 ₪ לכל היותר הועברו לחסויה ו/או לילדיה, אך מאחר ו- 100,000 ₪ (מתוך כספי המענק) לא העביר האפוטרופוס לחשבוננו הפרטי, מוכנה אני לייחס הוצאה זו לחסויה.

שלישית, וזה העיקר, התרשמתי מצניעותם, ממסירותם לאמם ומחריצותם- יש לזקוף זאת לזכותם ובוודאי שלא לחובתם.

מסקנתי היא על יסוד הראיות שהונחו בפני כי האפוטרופוס פעל שלא כדין ועשה בכספי החסויה כבשלו, בעבורו ובעבור רווחת משפחתו.

51.

האפוטרופוס, כאמור, לא ניהל פנקסים לפי הכללים המקובלים, לא דאג לאסמכתא בדבר הוצאה והכנסה וחמור מכך- הגיש דוחות חסרים באשר לרכוש החסויה. ראה לעניין זה תסקיר עו"ס לסדרי דין בעת מינויו של האפוטרופוס - כי הרכוש היחיד הוא בית המשפחה ומספר המונית, וכן ראה ההפתעה/האכזבה בדבר חסרונם של כספי הפיצויים, כעולה מתוך תסקיר שירותי הרווחה שהוגש שנים מאוחר יותר, ביום 16/9/2008, בעת מינוי הבת "ל" כאפוטרופוס- שם מתואר הרכוש ששייך לחסויה :-

"הרכוש שבבעלותה של החסויה "א.ח.":

1. הבית שמתגוררת בו.

2. קצבת הנכות והשירותים המיוחדים מהביטוח הלאומי

3. תוכנית חסכון בבנק מרכנתיל בסך 6700 ₪

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 4. סכום כספי פיצויים ממשרד הביטחון, הסכום לא ידוע לאף אחד מהילדים,
2 בהתחלה נאמר לי שהוא מופקד בחשבון נפרד בבנק הפועלים בישוב, בבירור
3 עם הבנק התברר שאין לחסויה חשבון המנוהל על שמה."
4
- 5 52. עצם הפקדת כספי החסויה בחשבוננו הפרטי של האפוטרופוס הוא מצב שאינו תקין, כאשר
6 האחד-החזק- האפוטרופוס, מופקד על כספי האחר- החלש- החסוי, אשר נותן בו את אמונו
7 ושם בו את מבטחו. העברת כספי החסויה מחשבון הנאמנות לחשבוננו הפרטי של
8 האפוטרופוס, משיכת כספים מהחשבון הפרטי לצרכים שונים, שאינם מדווחים בדוחות וכן
9 הסתרת כספי המענק וכספי הפיצויים, הן פעולות חמורות שבוודאי אינן מותרות מקום
10 להקלות ביחס לאפוטרופוס אשר פעל בניגוד עניינים מוחלט ובניגוד להוראות החוק- חוק
11 הכשרות וחוק הנאמנות.
12
- 13 53. בפרשת הולצברג, מצא בית המשפט העליון להשלים את הדיון בסוגיית יחסי האפוטרופוס
14 והחסוי בהוראות חוק הנאמנות. לגישתה של כב' הש' ארבל יש להשלים הדיון מכוח דין
15 משלים של הוראות חוק הנאמנות, ולגישתה של כב' הש' חיות ניתן לפנות אל חוק הנאמנות
16 על דרך ההיקש. בין אם מכוח היקש ובין אם מכוח דין משלים, האפוטרופוס הוא נאמן על
17 נכסי החסויה, והוראות חוק הנאמנות והוראות חוק הכשרות חלות במקביל ובהשלמה.
18
- 19 54. ההגדרה הרחבה של הנאמנות מיועדת להבטיח כי המערכת הנורמטיבית שהחוק התקין
20 לשם אכיפת מימושו של מטרות הנאמנות, אכן תינתן ליישום לגבי כל תבנית משפטית
21 שתוכנה תואם את הגדרת הנאמנות (ד' פרידמן, עשיית עושר ולא במשפט (מהדורה 2,
22 אבירם הוצאה לאור בע"מ, 1998) 536.
23 בפועלו לגבי נכסי הנתון לאפוטרופסותו, אפוטרופוס הוא נאמן כמשמעו בחוק הנאמנות.
24
- 25 55. נאמנות היא החובה המוטלת על אדם שניתנה לו שליטה בנכס כדי שיפעיל אותה להשגת
26 מטרה מסוימת. הקניית שליטה בנכסים לזולת מיועדת לכך, שהשולט יפעל בנכסים לטובת
27 מי שזכאי ליהנות מהם. חובתו היא לפעול לטובת מטרת הנאמנות שאינה זהה עם טובתו
28 האישית (שלמה כרם, חוק הנאמנות, תשל"ט-1979, 5-6 (מהדורה רביעית, 2004)).
29
- 30 56. סעיף 1 לחוק הנאמנות מגדיר נאמנות כחובה המוטלת על מי שיש לו זיקה לנכס, להחזיק או
31 לפעול בו לטובת נהנה או למטרה אחרת.
32 אחת מחובותיו של הנאמן היא החובה "שלא להעמיד את עצמו במצב של התנגשות
33 אפשרית בין חובתו כנאמן ובין טובתו הפרטית..." (דברי השופט לנדוי, ע"א 36/51 לויטין נ'
34 היועץ המשפטי לממשלת ישראל, פ"ד ח (1) 627, 629 (1954)).
35

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 57. אי לכך, קיים האיסור הקבוע בסעיף 13(א) לחוק הנאמנות אשר קובע כי:
2 **"נאמן לא ירכוש לעצמו או לקרובו נכס מנכסי הנאמנות או כל זכות בו, לא יפיק**
3 **לעצמו או לקרובו טובת הנאה אחרת מנכסי הנאמנות או מפעולותיה, ולא יעשה**
4 **דבר שיש בו סתירה בין טובת הנאמנות לבין טובתו שלו או של קרובו"**
5
6 עסקינן באיסור רחב שאינו מאפשר לנאמן גמישות בתפקידו כנאמן, והכל כדי שלא ייווצר
7 מצב בו עשוי הנאמן לחטוא בתפקידו.
8
9 חוק הנאמנות גם הוא מצביע על החזקה בנפרד של נכסי הנאמנות. ההחזקה בנפרד של נכסי
10 הנאמנות מסייעת להצביע על העובדה שנכסי הנאמנות אינם נכסיו האישיים של הנאמן.
11 ערוב נכסי הנאמנות עם נכסיו האישיים של הנאמן עשוי לשמש ראיה לשליחת יד בנכסים.
12
13 59. החזקה בנפרד מאפשרת לעקוב אחרי גלגול הנכסים שבשליטת הנאמן. כמו כן, היא
14 מרחיקה את הנאמן מהפיתוי לעשות שימוש להנאתו בנכס נאמנות- שימוש העשוי להביא
15 לידי הידרדרותו של הנאמן אם לא יוכל להחזיר את נכסי הנאמנות. ע"י החזקה בנפרד גם
16 יפחתו הסיכונים של ניגוד בין האינטרסים האישיים של הנאמן לבין חובותיו כנאמן.
17
18 60. הפרת חובה זו היא הפרת חובת נאמנות המקנה לנפגעים אותם סעדים שניתן לקבלם על פי
19 חוק זה. (שלמה כרם, **חוק הנאמנות**, תשל"ט-1979, 5-6 (מהדורה רביעית, 2004), 295-296).
20
21 61. חובת נאמנות קיימת גם על שלוח לפי סעיף 8 לחוק השליחות, התשכ"ה-1965. החובה
22 לנהוג במסירות כדרך שאדם מסור היה נוהג בנסיבות העניין מעוגנת בסעיף 41 לחוק
23 הכשרות ובפסיקה- פרשת הולצברג- ומוצע להוסיפה לשאר החיובים של אפוטרופוס כלפי
24 חסוי- ראה דברי ההסבר לתזכיר חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות (תיקון מס...)
25 (ייפוי כח מתמשך, הנחיות מקדימות והוראות שונות), התשע"ב-2012:
26 **"3. חיוביו של אפוטרופוס (סעיף 67ג):**
27 **החיובים שבסעיף 67ג להצעת החוק מבטאים את חובת האמון שח**
28 **אפוטרופוס לחסוי. החיובים שבסעיף 67ג(א) לקוחים מתוך הגדרת מהותו**
29 **של חיוב אמון בסעיף 435 להצעת חוק דיני ממונות, התשע"א – 2011,**
30 **הקובעת: "חיוב אמון הוא חיובו של אדם כלפי אדם אחר לקיים את חיוביו**
31 **בשקידה, במיומנות, במסירות וללא התרשלות ולנהוג בתום לב לטובת ענינו**
32 **של הזכאי ולא לטובת ענינו שלו".**
33
34 62. לסיכום פרק זה אציין כי האפוטרופוס הפר את חובתו כלפי החסויה, לא פעל לטובת
35 החסויה, לא פעל כפי שאדם מסור היה נוהג בנסיבות העניין, נטרל אפשרות של פיקוח

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

ובקרה אודות פעולותיו, לא קיבל אישור מראש של בית המשפט לפעולות שהשלכותיהן על נכסי החסויה היו כבדות משקל. האפוטרופוס פעל בניגוד לחוק הכשרות, לתקנות ולחוק הנאמנות. האפוטרופוס הפיק טובת הנאה לו ולמשפחתו, ניצל את האמון שנתנו בו החסויה, התובעים ובית המשפט.

תביעה כנגד העיזבון:

63. הנתבעים טוענים כי יש לדחות התביעה נגד הנתבע 1- עיזבון האפוטרופוס המנוח, מאחר ואינו מהווה אישיות משפטית. העיזבון הוא מונח מילולי בלבד ובתור שכזה אינו יכול לתבוע או לנקוט בהליך משפטי. מנגד טענו התובעים כי אחריותו של הנתבע 1 הינה אחריות ישירה למעשי האפוטרופוס.

64. אינני מקבלת עמדת הנתבעים. העיזבון הינו מסת הרכוש שהניח אחריו המנוח (ע"א 181/67 גרינשפן נ' שרעבי כא(2) 630 ; ע"א 395/70 מדינת ישראל נ' עראבי כה(2) 20). כך גם עומדת זכות תביעה בגין עוולה לטובת העיזבון או נגדו, מכוח סעיף 19 לפקודת הנזיקין. **19"א) נפטר אדם - כל עילות תביעה בשל עוולה שהיו עומדות לנפטר או נגדו, יוסיפו לעמוד בעינן, בכפוף להוראות סעיף זה, לטובת עזבונו או נגד עזבונו, הכל לפי העניין".**

65. לאחר שקבעתי כי האפוטרופוס מעל בתפקידו ועשה בכספי החסויה כבשלו ובעבורו, אני מורה על השבת כספי החסויה שהועברו לחשבונו הפרטי של האפוטרופוס :-
סך של 600,000 ₪ מיום 11/05/99 ובצירוף ריבית והפרשי הצמדה סך של 1,304,223 ₪
סך של 235,000 ₪ מיום 03/07/01 ובצירוף ריבית והפרשי הצמדה סך של 453,170 ₪

ובסך הכל 1,757,393 ₪

התביעה נגד הנתבעת 2-

66. התובעים טוענים כי יש לחייב את הנתבעת 2 בהשבת הכספים מכוח חוק הירושה - בשל היותה יורשת העזבון ובשל חזקת השיתוף בהיותה רעיית האפוטרופוס שנהנתה מכספי החסויה. לטעמי, יש להפריד בין השניים- מכוח חוק הירושה יש לחייב הנתבעת 2 בהשבה ואילו מכוח הלכת השיתוף- יש לדחות התביעה כנגדה.

67. סעיפים 126-128 לחוק הירושה מבחינים לעניין אחריות היורשים לחובות העיזבון בין שתי תקופות- **עד** חלוקת העיזבון **ואחרי** חלוקתו. **עד** חלוקתו- אחראים היורשים לחובות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

1 העיזבון רק בנכסי העיזבון (סעיף 126 לחוק). לאחר חלוקת העיזבון- מבחין שוב חוק
2 הירושה בין שני מצבים (סעיפים 127 ו-128 לחוק הירושה).
3 קיימת הבחנה בין מקרה שבו נעשתה חלוקת העיזבון בכפוף להוראות החוק בעניין הזמנת
4 נושים וסילוק חובותיהם ובין חלוקה שנעשתה בניגוד להוראות אלו. כאשר החלוקה נעשתה
5 לאור הוראות החוק, הכלל הוא שכל יורש אחראי אחריות מופחתת כלפי הנושה, עד כדי מה
6 שקיבל בחלוקת העיזבון- סעיף 126 לחוק הירושה, ואילו במקרה האחרון האחריות רחבה
7 יותר והיורש יהיה אחראי עד כדי שווי כלל העיזבון- סעיף 128. לפי האמור בסעיף 127 לחוק
8 הירושה פרטת החלוקה יכולה להיות הוכחה למה שקיבל.

9
10 נטל ההוכחה מה שווי העיזבון או מה שווי החלק שקיבל- מוטל על היורש : 68.

11 **"128. אחריות כדי כל העיזבון**

12 **... (א)**

13 **(ב) הוכחת שוויו של העיזבון או של מה שירש קיבל מן העיזבון - על היורש."**

14
15 יורש אשר לא הוכיח את שווי העיזבון, או מה שווי החלק שקיבל, אחריותו בלתי מוגבלת
16 (ראה ת"א (פ"ת) 1051/89 ספיר נ' עזבון ברכה (7/11/96); ראה ע"א 810/77 דרויש נ'
17 לוסטהאוז פ"ד לג(3) 35). ראה לעניין זה ספרו של ש' שוחט, דיני ירושה ועיזבון, תשס"ה
18 2005, עמ' 205-208. ראה לעניין זה- ש' שילה, פירוש לחוק הירושה תשכ"ה- 1965, נבו
19 הוצאה לאור, תשס"ב- 2002, עמ' 355-364.

20
21 בענייננו, הנתבעת 2 לא הגישה פרטה, לא הגישה חוות דעת שמאית באשר לשווי הבית,
22 ולמעשה לא הוכיחה את שווי העיזבון ו/או את שווי חלקה. הנתבעת 2 פטרה עצמה
23 מאחריותה בטענה כי היא ירשה מהמנוח את הבית שבו הם מתגוררים בלבד (הקומה
24 התחתונה) ושווי מחצית זכויות אלו אינם מגיעים ל- 5% מסכום התביעה ועל כן יש לדחות
25 את התביעה כנגדה. בניה ("פ" ו "ש") בנו ושיפצו את הקומה השניה והשלישית בבית (סעיף
26 110 לסיכומים).

27
28 ולעניין זה ראה ה"פ (מחוזי מרכז) 3081-01-09 קולוס ואח' נ' בנק מסד בע"מ (09/01/13):

29 **"26. לא די בטענה בעלמא שהמנוח השאיר אחריו חובות רבים, על מנת**
30 **שהמבקשות יוכלו "ליהנות" מהגבלת האחריות לחובות המוריש המופיעה**
31 **בסעיף 128 בחוק הירושה. על המבקשות להוכיח ולהראות בבית המשפט,**
32 **בהתאם לסעיף 128(ב) בחוק הירושה ועל פי דיני הראיות במשפט האזרחי, מה**
33 **היו נכסי העיזבון, מה היה שווי של העיזבון ומה שווי מכלול החובות שהשאיר**
34 **אחריו המנוח. המבקשות לא הביאו כל ראיות בכל הקשור לעניינים אלה. לא**
35 **אודות שווי העיזבון ולא אודות גובה החובות ששולמו על ידן. המבקשות לא**
36 **הציגו אישור מבית המשפט המוסמך באשר למהלכים שביצעה בשמן מנהלת**

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

1 העזבון. המבקשות אינן יכולות, על כן, להסתמך על הוראות חוק הירושה כדי
2 להגביל אחריותן לחובות המנוח."

3
4 70. מאחר והנתבעת 2 לא הוכיחה את שווי העזבון ו/או את חלקה בעזבון אין מנוס אלא לחייבה
5 להשיב את הכספים שנטל האפוטרופוס מהחסויה.

6
7 71. באשר לטענת התובעים כי יש לחייבה מכוח חזקת השיתוף והעובדה שנהנתה מכספי
8 הגזילה- אני דוחה טענתם. התובעים לא הוכיחו כי הנתבעת 2 היתה שותפה בפועל למעשי
9 האפוטרופוס. האפוטרופוס העביר כספי החסויה לחשבונו הפרטי. לנתבעת 2 ולאפוטרופוס
10 היו חשבונות בנק נפרדים ומכל מקום התובעים לא הרימו את נטל ההוכחה הנדרש:
11 "בעניינו מדובר בחוב הנובע מעבירת גניבה, ולא בנקל יחייב בית המשפט בן זוג
12 לשאת בחטא בן זוגו"
13 (ת"א (מחוזי ת"א) 2380/02 דנה סוזאיב נ' ידין מכנס ואח' (01/01/12)).

14
15 72. סוף דבר, אני מחייבת הנתבעים 1 ו- 2 להשיב לתובעים סך של 1,757,393 ₪.

16 התביעה ע"ס 274,200 ₪ - הרישיון להפעלת מונית (תמ"ש 8468-10-09)

17 73. התביעה השנייה היא תביעה ע"ס 274,200 ₪, בגין שווי הזכות הציבורית המוערך ב 150,000
18 ₪ וכן דמי שימוש בזכות הציבורית (המונית) בסך מצטבר של 124,200 ₪ לפי החישוב של
19 1,800 ₪ לחודש במשך 69 חודשים- מהמועד בו הופקד הרישיון בידי האפוטרופוס- ינואר
20 2002 ועד למועד העברת הזכויות לצד ג', ביוני 2007. בתביעה זו הבן - "פ" הוא נתבע 3,
21 מאחר והזכות הציבורית הועברה על שמו ובהמשך העבירה לצד ג'.

22
23
24 74. לטענת התובעים מאז פטירת האב המנוח, הפעיל התובע 2 (הבן "ס") את הזכות הציבורית
25 עד לדצמבר 2001. בתקופה זו הוא העביר לאמו, את מחצית מדמי השימוש בסך של כ- 750
26 ₪ לחודש. עד תום תקופת השימוש הפסיק הבן "ס" לעשות שימוש בזכות הציבורית ומסר
27 את "המדליה" - תעודת הרישיון בידי האפוטרופוס כמי שניהל את נכסי החסויה.
28 האפוטרופוס ציין בדוחותיו לאפוטרופוס הכללי את דבר קיומה של הזכות הציבורית וכי עד
29 לסוף שנת 2001 החסויה זכתה לקבל מחצית מזכות השימוש בה. בדו"ח שהגיש
30 האפוטרופוס לאפוטרופוס הכללי ביום 10/04/2002 כתב האפוטרופוס כי "החסויה היתה
31 מקבלת סכום של 700 ₪ מהשכרת מספר מונית, אך המספר מוקפא כעת מאז שבעה
32 חודשים והוא מופקד במשרד התחבורה". בדוחות הבאים שהגיש האפוטרופוס כבר לא
33 מוזכרת בכלל הזכות הציבורית והתעלם מדרישות ששלח האפוטרופוס הכללי לקבלת מידע
34 באשר להשכרת הרישיון להפעלת המונית.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 לטענת התובע 2, העברת הזכות הציבורית על שמו התובע 3, ובהמשך על שם צד ג', נעשתה
2 ללא ידיעתו וללא הסכמתו, בהיותו זכאי למחצית שווי התמורה בגין מכירת הזכות
3 הציבורית וכן מחצית משווי דמי השימוש עד למכירתה, וזאת מכוח חלקו בירושת אביו
4 (מחצית).
5
- 6 לטענת התובעים האפוטרופוס לא קיבל את אישור בית המשפט, כמתחייב על פי סעיף 47
7 לחוק הכשרות המשפטית בדבר העברת הרישום – בפעם הראשונה, בשנת 2004- על שם
8 החסויה ובפעם השניה, בשנת 2007- על שם הנתבע 3.
9 האפוטרופוס לא העביר את התמורה שנתקבלה ממכירת הזכות הציבורית לצד ג', לא
10 לטובת החסויה ואף לא לטובת הבן, התובע 2. כן לא שולמו דמי שימוש בזכות הציבורית
11 מחודש ינואר 2002 ועד למועד מכירת הזכויות בזכות הציבורית לצד ג' (בשנת 2007).
12
- 13 לטענת התובעים הנתבע 3 ניסה להמעט מחלקו בהעברת הזכויות ברישיון. לטענתו, רק
14 מילא אחר הוראת אביו וחתם על המסמכים לבקשת אביו. לטענת התובעים, לא ניתן
15 להאמין לגרסתו של הנתבע 3. הוא היה מודע למצבה של החסויה, ודווקא המסמך שצרף,
16 הממוען "לכל המעוניין" בכתב יד בעברית מחזק טענה זו שכן כולם ידעו ואף הנתבע 3, כי
17 החסויה אינה יודעת לכתוב בעברית ואין מדובר בכתב ידה. זאת ועוד, המסמך מתייחס
18 לרישיון הרכב ולא לרישיון הפעלת המונית ולמעשה, נתבע מס' 3 קיבל את הרישיון על שמו,
19 מבלי ששילם בעדו.
20 בעסקה השנייה מכר הנתבע 3 את הזכויות לצד ג' וקשה להאמין כי לא ידע על התמורה
21 ששולמה. נתבע 3 לא טרח להביא מסמכי יסוד של העסקאות ויש להחיל עליו את הכלל כי
22 בעל הדין הבוחר שלא להביא ראיה, חזקה כי היא פועלת לרעתו.
23 לנתבע מס' 3 חבות אישית לתשלום שווי הרישיון שקיבל לידיו ללא תמורה, ויש לחייבו
24 אישית גם בעסקה שבה הוא מכר את הזכויות לצד ג'.
25
- 26 לטענת התובעים הנתבע 3 והאפוטרופוס עשו יד אחת לגזלת רכושה של החסויה ותובע מס'
27 2. הנתבע 3 נטל לידיו רכוש שאינו שייך לו שלא כדין וללא רשות ובכך עוול כלפי התובעים
28 על פי הקבוע בסעיף 52 לפקודת הנזיקין. הנתבע 3 ניצל את קרבתו המשפחתית לחסויה
29 והיותה דודתו וכן ניצל את מצוקתה הנפשית והפיסית של החסויה על מנת לעשוק אותה
30 ולגזול את נכסיה. הנתבע 3 עשה עושר ולא במשפט על חשבון התובעים כאשר גזל את
31 רכושם שלא כדין וללא אישורם והסכמתם, ללא אישור בית המשפט והאפוטרופוס הכללי.
32
- 33 לטענת התובעים, הנתבעים חבים בהשבת שווי השימוש ברישיון אשר הוחזק בידי
34 האפוטרופוס עד לשנת 2007, העיזבון חייב בשווי דמי השימוש מכוח חובת הנאמן לפעול
35 נאמנה בנכס ומכוח החובה שהוטלה עליו על ידי בית המשפט בצו המינוי לנהל את נכסיה.
36 הנתבעת 2 חבה בתביעה נוכח היותה היורשת של העיזבון מכוח דיני הירושה.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1
2 לטענת התובעים חבותו של הנתבע 3 להשיב את גזלת הרישיון להפעלת מונית קמה מכוח
3 חלקו המרכזי במעשה הגזלה והיותו מי "שקיבל" את הרישיון להפעלת מונית מאת
4 החסויה, ללא תמורה, ומכר אותו לאחר מבלי להעביר את התמורה לטובת החסויה.
5 הנתבע 3 חב לתובעים את סכום התביעה מכוח דיני השליחות, דיני הנאמנות, דיני הנזיקין,
6 דיני החוזים, דיני עשיית עושר ולא במשפט ומכוח כל דין.
- 7
8 **80. לטענת התובעים, שווי הזכות הציבורית המוערך הינו סך של 150,000 ₪ וזאת, על בסיס**
9 **הערכה של האגרות שהטיל משרד התחבורה על מבקש הרישיון להפעלת מונית ואשר**
10 **יכולות, לטענת התובעים, לשקף את מ"ח"ו של הרישיון.**
11 **סעיף 14 ה' לפקודת התעבורה [נוסח חדש] קובע את האגרה בסך 205,000 ₪ לכל אדם, ו-**
12 **110,000 ₪ לנהג מונית בעל ותק בשנת 2001-2007. הסכום הנתבע מהווה ממוצע של אגרות**
13 **אלה ומשקף, לטענת התובעים, את שווי הרישיון.**
- 14
15 **81. לטענת התובעים שווי השימוש בזכות הציבורית הינו 1,800 ₪ לחודש במשך 69 חודשים, עד**
16 **להעברת הזכויות מאת הנתבע 3 לצד ג' בחודש יוני 2007, ובסה"כ 124,000 ₪.**
17 **סך התביעה - 274,000 ₪.**
- 18
19 **טענות הנתבעים לתביעה הכספית ע"ס 274,200 ₪ (תמ"ש 8520-10-09)-**
- 20 **82. לטענת הנתבעים, מאחר והחסויה לא הוכרזה כפסולת דין ומכאן שהייתה מודעת לזכות**
21 **הציבורית להפעלת מונית שירשה ביחד עם התובע מס' 2. החסויה מעולם לא טרחה לשאול**
22 **את האפוטרופוס על הפעלת המונית או על הכספים שהוא קיבל מהפעלתה.**
- 23
24 **83. לטענת הנתבעים היה על התובע מס' 2, שירש מחצית מהזכות הציבורית, לדאוג להפעלת**
25 **ו/או השכרת הזכות הציבורית, אך הוא בחר שלא להפעילה, לא לברר אודותיה ו/או אודות**
26 **הרווח המגיע לו לכאורה ובשל כך הייתה הזכות הציבורית בהקפאה למשך 6 שנים. כעת**
27 **מנסה התובע מס' 2 להתעשר שלא במשפט. בעוד התובע 2 משכיר את הזכות הציבורית**
28 **בשנים 2000-2001 ב 1,500 ₪ הוא תובע חודש לאחר תקופת השכירות 1,800 ₪, וזאת, עד**
29 **לשנת 2007, דבר המלמד על ניסיון התובע 2 להתעשר שלא כדין על חשבון הנתבעים.**
- 30 **לטענת הנתבעים, התובע 2 טען כי בתקופה שבה השתמש בזכות הציבורית העביר לאמו**
31 **מחצית מדמי השימוש, אך מסמכי הבנק של החסויה אינם מלמדים על הפקדה ו/או העברה**
32 **בסכומים אלו, למעט קצבת המוסד לביטוח לאומי. זאת ועוד, התובע 2 טען כי העביר כל**
33 **חודש 750 ₪ לאמו, והרי עצמאי אינו מרוויח במדויק סכום זהה כל חודש. ומכאן, שטענתו**
34 **בדבר גובה דמי השימוש ו/או העברת מחצית מדמי השימוש לאמו- טענות כזב הן.**

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 לטענת הנתבעים אין ליתן אמון בגרסת התובע 2 כי בשל התקרבותו לדת הפסיק להפעיל את
2 המונית ואת הזכות הציבורית. טענתו זו אינה עולה בקנה אחד עם חקירתו הנגדית. לטענת
3 הנתבעים, התובע 2 לא הצליח להעביר את הזכות על שמו, לא הצליח להשכיר את הזכות,
4 בחר להעבירה לידי האפוטרופוס משום שהחל ללמוד ועסק בחייו הפרטיים.
5
- 6 לטענת הנתבעים, הדוחות שהועברו לאפוטרופוס הכללי מלמדים כי האפוטרופוס קיבל את .84
7 הסך של 700 ₪ עד לאמצע שנת 2001 למרות שהתובע 2 השכיר אותה עד לסוף שנת 2001
8 וקיבל סך של 18,000 ₪. לא הועברה לאפוטרופוס מחצית מהסכום הנ"ל אשר התקבל
9 מהשכרת הזכות הציבורית.
10 האפוטרופוס שיתף פעולה עם האפוטרופוס הכללי, שלח את הדוחות ברצף משנת 1998 ועד
11 שנת 2005 ואף רשם לאפוטרופוס הכללי כי הוא שולח להם בפעם השלישית את החומר
12 הקשור לחסויה.
13
- 14 לטענת הנתבעים, החישובים שערכו התובעים אינם נכונים. ראשית, התובעים עותרים .85
15 לשכירות עבור 69 חודשים, היינו, מתחילת 9/01, שעה שאז הייתה הזכות הציבורית בידי
16 התובע 2 והוא אף קיבל תמורה לכך. שנית, דמי השימוש צריכים להיות בסך של 1,500 ₪
17 ולא 1,800 ₪. שלישית, וזה העיקר, לא הוכח שהזכות הציבורית הושכרה וכי נתקבלו בגינה
18 דמי שימוש, ומכל מקום לא הוכח כי הנתבעים קיבלו את דמי השימוש לידם.
19
- 20 לטענת הנתבע 3 יש לדחות התביעה נגדו. הוא התבקש ע"י אביו האפוטרופוס להעביר את .86
21 המונית על שמו לאחר שהציג בפניו אישור ממשרד התחבורה וכן תצהיר מהחסויה שהיא
22 הבעלים היחידים של המונית והרישיון ולאחר שהתובע מס' 2 סירב להמשיך ולהפעילה.
23 מתוך כבוד שרחש לאביו המנוח לא שאל אודות ההעברות וסיבתן והטריח עצמו בנסיעות
24 לירושלים לצורך העברת הזכות הציבורית, אשר הייתה מוקפאת שנים רבות.
25 הטענה כי חתימת החסויה זויפה- לא הוכחה. התובעים לא הביאו חוות דעת גרפולוגית
26 לאימות טענתם.
27
- 28 לטענת הנתבע 3, כל מעשיו נעשו בתום לב תוך רחישת כבוד ונאמנות לאביו. לטענתו, לא .87
29 קיבל כל תמורה או טובת הנאה או תועלת ממכירת הזכות הציבורית. כשם שהנתבעים
30 טוענים כי הם סמכו 'בעיניים עצומות' על דודם, האפוטרופוס, כך גם הבן, הנתבע מס' 3
31 סמך על אביו בעיניים עצומות, כאשר זה האחרון ביקש ממנו לחתום על שני מסמכים תוך
32 3 חודשים ואף ציין באוזניו כי העניין לטובת דודתו החסויה. הנתבע מס' 3 עשה מאמצים
33 להעביר את הזכות הציבורית, שהייתה מוקפאת 6 שנים, ולהעביר על שמו, וזאת, על יסוד
34 בקשתו של אביו.
35

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 88. הנתבע 3 נמצא במצב כלכלי רעוע. האפוטרופוס השאיר חובות כבדים ונתבע 3 הגיש בקשה
2 לפשיטת רגל.
3
- 4 89. אשר על כן טוענים הנתבעים כי יש לדחות התביעה כלפיהם- לא הוכח כי הם נהנו מדמי
5 השימוש ו/או מכספי התמורה שנתקבלו בגין מכירת הזכות הציבורית, לא הוכח כי כספי
6 החסויה או שקל אחד מהם הועבר אליהם. יש לדחות את התביעה נגדם מאחר והנתבעים
7 עושים שימוש לרעה בהליכי בית המשפט, ומנסים להתעשר שלא כדין. התביעה הנה
8 קנטרנית וטורדנית, אשר באה רק אחרי שהאפוטרופוס נפטר, על מנת למנוע ממנו להתגונן
9 ולהוכיח צדקתו.
10
- 11 **דיון-**
- 12 90. ביחס לעובדות אין מחלוקת בין הצדדים :
13 - בין נכסי עיזבון האב המנוח היה הרישיון להפעלת המונית. בצו הירושה נקבע כי החסויה
14 ובנה- התובע 2 יירשו את הזכויות ברישיון בחלקים שווים.
15 - ביום 18/07/2004 נרשמה החסויה כבעלים הבלעדיים של הזכויות ברישיון. ביום
16 11/03/2007 נרשם הנתבע 3, בנו של האפוטרופוס, כבעלים של מלוא הזכויות ברישיון, וביום
17 26/06/2007 נרשם צד ג'- מר "ב.ד." כבעלים של מלוא הזכויות ברישיון.
18 - האפוטרופוס לא ביקש את אישורו של בית המשפט עובר להעברות שנעשו ברישיון המונית,
19 ובכך הפר האפוטרופוס חובתו על פי סעיף 47 לחוק הכשרות.
20 - כספי התמורה בגין מכירת הזכות לצד ג' לא הועברו לחסויה ולא לתובע 2.
21
- 22 91. ביחס לדמי השימוש, אני דוחה טענת התובעים- לא הוכח כי מהיום שהעביר התובע 2 את
23 הזכות הציבורית לידי האפוטרופוס, ועד למכירתה לצד ג', הושכרה המונית ונתקבלו דמי
24 שימוש בעבור תקופה זו.
25 טענת הנתבעים כי הזכות הציבורית הוקפאה, מתיישבת עם העובדות בתיק זה ואף עם
26 הגיונם של דברים, שעה שהתובע 2 לא פעל למיצוי זכויותיו ו/או לבירור זכויותיו. כן נדחית
27 הטענה בדבר החישוב ואופן החישוב (גובה דמי השימוש ומשך תקופת השימוש). מכאן,
28 התביעה ביחס לדמי שימוש בסך של 124,000 ₪ נדחית.
29
- 30 92. באשר לשווי הזכות הציבורית – אני מקבלת את עמדת התובעים, הן באשר לחיובו של
31 הנתבע מסי' 3 והן באשר לשווי הזכות הציבורית ואנמק.
32
- 33 93. הנתבע 3 מכר את הזכות הציבורית לצד ג'. הנתבע 3 שם עצמו 'כמי שלא ידע לשאולי-
34 "ש... איך אפשר לעשות עסקה שבה אתה קונה מונית בלי לשלם כסף?"
35 ת. אני לא עשיתי שום עסקה, אני התבקשתי לחתום על מסמכים וזה מה
36 שעשיתי. כל מה שעניין אותי זה שהסיפור חוקי ואין קומבינה וזה לא פוגע

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 בדודה שלי. לא מכרתי את המונית, לא מכרתי שום דבר- התבקשתי לחתום על
2 מסמכים וזה מה שעשיתי".
- 3 (שורות 7-11, עמ' 63 לפרוטוקול 15/5/12)
- 4ש. חשבתי בינד לבין עצמך למה אבא שלך עשה את הפעולה הזאת?
5 ת. אבא שלי אחראי על העניינים של הדודה שלי ולא התערבתי בעניינים
6 האלה ולא שאלתי דבר" (שורות 7-8, עמ' 66 לפרוטוקול 15/5/12)
- 7
- 8 אינני מקבלת גרסת הנתבע 3. עצימת העיניים בה נקט, אם נקט, אז אין בה כדי לפטור
9 אותו. יתרה מזאת, הנתבע 3 לא הביא לעדות את צד ג', שרכש ממנו את הזכות הציבורית
10 ולא הביא עותק ממסמכי העסקה ו/או ראייה לתמיכה בגרסתו. צודקים התובעים כי
11 בהתנהלותו זו יש לראותו כמי שנמנע מלהציג ראייה, שחזקה שהייתה פועלת לרעתו.
12
- 13 הנתבע 3 הנו בגיר. הוא קיבל על עצמו את הזכות הציבורית ללא תמורה ולאחר 3 חודשים .94
14 מכר אותה לצד ג'. בתצהירו לא ציין מהי התמורה שנתקבלה, בין אם העבירה לאביו,
15 כטענתו, ובין אם נותרה בידו. במצב זה- לא נותר אלא לקבל את גרסת התובעים באשר
16 לחלקו ולאחריותו בהעברת הזכות הציבורית וכן באשר לשווי התמורה.
17
- 18 לפני סיום- עסקינן במקרה בו הדרך להתחקות אחר ה"אמת" סלולה במכשולים וזאת נוכח .95
19 היות הצדדים שבעניינם עסקינן, אינם בין החיים. על כן הניסיון להתחקות אחר ה"אמת"
20 הינה דרך יורשי המנוחה החסויה מחד ויורשיו של האפוטרופוס המנוח מאידך.
21 ועוד הערה- תצהירי הצדדים וסיכומיהם היו ארוכים. כל טענה של מי מהצדדים שלא היתה
22 התייחסות אליה בפסק דין זה (פסול דין, זיוף ועוד) יש לראותה כטענה שנדחתה ולא כטענה
23 שנשתכחה. כל הטענות נבדקו בקפדנות אך לא היה מקום ולא היה ראוי להתעכב על כל
24 אחת מהן למעט האמור בפסק הדין.
25
- 26 לאחר שקבעתי כי האפוטרופוס הפר את חובתו לשמור בנאמנות על נכסי החסויה והוא פעל .96
27 שלא בהתאם לצו המינוי ולחובתו על פי חוק הכשרות וחוק הנאמנות, אני מחייבת את
28 הנתבע 1, עזבונו, בחבות ישירה למעשיו.
29 חבותה של הנתבעת 2 הינה מכוח דיני הירושה, כיורשתו החוקית של הנתבע 1 לפי צו
30 הירושה מיום 10/03/2008 ומשלא הוכיחה את שווי העיזבון- אחריותה אינה מוגבלת.
31
- 32 אני מחייבת את הנתבעים 1 ו- 2 לשלם לתובעים, בהתאם לסעיף 65 לפסק הדין סך של .97
33 1,757,393 ₪ וזאת, תוך 30 יום מהיום.
34 אני מחייבת הנתבע מס' 3 לשלם לתובעים סך של 150,000 ₪ בצירוף ריבית והפרשי הצמדה
35 מיום הגשת התביעה ועד התשלום בפועל.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תמ"ש 8468-10-09 החסויה נ' האפוטרופוס שמונה לה

- 1 אני מחייבת הנתבעים, ביחד ולחוד, לשלם לתובעים הוצאות משפט בגובה אגרת בית
2 המשפט וכן שכ"ט עו"ד בשיעור כולל של 20,000 ש"ח.
3 כל הסכומים יישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק.
4 המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ותסגור התיקים שבכותרת.
5
6 (פסק הדין הותר לפרסום, לאחר השמטת פרטים מזהים ביום 18/6/14).
7 ניתן היום, כ' סיוון תשע"ד, 18 יוני 2014, בהעדר הצדדים.

אספרנצה אלון, שופטת

- 8
9
10
11
12
13
14